ARREST VAN HET HOF
VAN 10 MEI 1978 [1]

Naamloze Vennootschap „Suiker export" tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen

„Billijkheidsverordening"

Zaak 132/77

Samenvatting

Landbouw — Conjunctuurbeleid — Monetaire compenserende bedragen — Vrijstelling van de belasting — Billijkheidsclausule — Beoordelingsvrijheid van de Lid-Staten — Tussenkomst van de Commissie — Omstandigheden
(Verordening (EEG) nr. 1608/74 van de Commissie, artikel 4)

Verordening (EEG) nr. 1608/74 heeft de toepassing van de billijkheidsclausule in beginsel aan de Lid-Staten toevertrouwd en hun een beoordelingsvrijheid toegekend, waardoor zij verantwoordelijk blijven voor het besluit om in het concrete geval al dan niet gebruik te maken van een dergelijke clausule.

De tussenkomst van de Commissie, in het geval genoemd in artikel 4 der verordening, kan slechts plaats vinden met betrekking tot afzonderlijke gevallen, waarin de betrokken Lid-Staat voornemens is van de billijkheidsclausule gebruik te maken en deze Staat de Commissie van dat voornemen in kennis stelt. De Commissie kan eerst na aldus in kennis te zijn gesteld, op grond van lid 2 van bedoeld artikel overgaan tot het afzonderlijke onderzoek van het geval waarvoor de betrokken Lid-Staat voornemens is vrijstelling te verlenen, en eventueel haar verzet tegen de voorgenomen maatregel aantekenen.

In de zaak 132/77,

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP „SUIKER EXPORT", gevestigd te Antwerpen, vertegenwoordigd door W. Viscardini, advocaat te Padua, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij E. Arendt, advocaat aldaar, 34 b, rue Philippe II,

tegen

verzoekster,

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

1 — Procestaal: Frans.

vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur P. Gilsdorf, als gemachtigde, bijgestaan door J. Delmoly, lid van de juridische dienst, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij M. Cervino, juridisch adviseur van de Commissie, gebouw Jean Monnet, Kirchberg,

verweerster,

betreffende, in de huidige stand van het geding, de ontvankelijkheid van het beroep door verzoekster ingesteld krachtens artikel 173, tweede alinea, subsidiair artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE;

samengesteld als volgt: H. Kutscher, president, M. Sørensen en G. Bosco, kamerpresidenten, A. M. Donner, J. Mertens De Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe en A. Touffait, rechters,

advocaat-generaal: H. Mayras
griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de feiten en de schriftelijk voorgedragen argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en schriftelijke behandeling

1. Bij verordening (EEG) nr. 974/71 van de Raad van 12 mei 1971 (PB L 106 van 1971, blz. 1) werd de invoer en uitvoer van landbouwprodukten in het handelsverkeer met de Lid-Staten en met derde landen onderworpen aan een stelsel van monetaire compenserende bedragen ter compensatie van de fluctuaties van de nationale valuta's van de Lid-Staten die een bepaalde grens overschrijden.

Verordening nr. 974/71 werd naderhand gewijzigd en ten tijde van de feiten in het onderhavige geding vond bedoeld stelsel zijn regeling in verorde-

ning nr. 1112/73 van de Raad van 30 april 1973 (PB L 114 van 1973, blz. 4).

Vanwege de moeilijkheden die een dergelijk stelsel kan meebrengen voor handelaren die bezig zijn een contract met vooraf vastgestelde voorwaarden uit te voeren op het moment dat zich een monetaire gebeurtenis voordoet als gevolg waarvan monetaire compenserende bedragen worden vastgesteld of gewijzigd, heeft verordening (EEG) nr. 1608/74 van de Commissie van 26 juni 1974 (PB L 170 van 1974, blz. 38) in de communautaire regeling van die bedragen „een zekere souplesse" gebracht door iedere Lid-Staat de mogelijkheid te geven een „billijkheidsclausule" toe te passen.

Artikel 1 van deze verordening luidt:

„In geval van invoering of verhoging van monetaire compenserende bedragen in verband met de vaststelling of wijziging van de spilkoers of de in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebezigde representatieve koers van de valuta van een Lid-Staat, of met het besluit van een Lid-Staat om zijn valuta te laten zweven ten opzichte van de valuta's van de Lid-Staten waarvan de koersschommeling binnen een maximummarge op een bepaald moment van 2,25 % wordt gehandhaafd, is de betrokken Lid-Staat gemachtigd het monetaire compenserende bedrag of het gedeelte van dat bedrag dat overeenkomt met de verhoging, op billijkheidsgronden en onder de hierna omschreven voorwaarden niet te heffen."

Artikel 2, lid 1, zegt: „artikel 1 geldt slechts voor invoer en uitvoer op grond van vóór de in genoemd artikel bedoelde monetaire maatregel vast afgesloten contracten."

Artikel 4 bepaalt voorts:

„1. Indien een Lid-Staat in een bepaald geval voornemens is van de in artikel 1 bedoelde machtiging gebruik te maken voor een contract waarvan de looptijd langer is dan:

— de geldigheidsduur van het certificaat, in geval dit een vaststelling vooraf van de heffing of de restitutie behelst van meer dan drie maanden,

— of drie maanden in de andere gevallen,

stelt de Lid-Staat de Commissie van dit voornemen in kennis met vermelding van de redenen en de geleverde bewijzen.

2. de betrokken Lid-Staat kan in dat geval slechts van de machtiging gebruik maken indien de Commissie niet binnen zes weken vanaf de dag van kennisgeving tegen de voorgenomen maatregel verzet heeft aangetekend volgens de procedure van artikel 6, lid 1, van verordening (EEG) nr. 974/71."

2. Verzoekster heeft op 18 en 19 maart 1975 met twee Franse leveranciers twee contracten voor de aankoop van suiker afgesloten. Deze contracten werden bij het „Fonds d'Intervention et de Régularisation du Sucre" (FIRS) — het bevoegde Franse landbouwinterventiebureau — ingeschreven onder de nummers S 172 respectievelijk S 125. Het eerste moest worden uitgevoerd van oktober tot december 1975 en het tweede in de periode van oktober-december 1975 tot januari-mei 1976.

Aangezien de Franse frank zwevende was op het moment dat beide contracten werden afgesloten, waren monetaire compenserende bedragen van toepassing in het handelsverkeer met Frankrijk. Hieraan kwam een einde op 20 mei 1975 met de terugkeer van de Franse frank in de „monetaire slang". Toen de Franse regering op 15 maart 1976 opnieuw besloot de frank te laten zweven, verliet deze de monetaire slang. Als gevolg van dit besluit werden op 25 maart 1976 wederom monetaire compenserende bedragen ingevoerd in het handelsverkeer met Frankrijk, hetgeen voor Frankrijk neerkwam op de toekenning

van een monetair compenserend bedrag bij invoer en de heffing van een monetair compenserend bedrag bij uitvoer.

Inmiddels had verzoekster in februari 1976, toen de Franse frank zich nog steeds in de slang bevond en er geen monetaire compenserende bedragen golden voor de exporten in het kader van de genoemde contracten, overeenkomsten gesloten voor de termijnaankoop van de Franse franken die zij nodig had voor de betaling van de nog te leveren suiker.

3. Zich baserend op genoemde verordening (EEG) nr. 1608/74, in het bijzonder artikel 4, heeft verzoekster bij het FIRS vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen aangevraagd voor de nog te verrichten exporten. Het FIRS heeft dit verzoek afgewezen en verzoekster in een brief van 30 september het volgende medegedeeld:

„In antwoord op Uw brief van 8 september deel ik U mede dat verordening (EEG) nr. 1608/74 voorschrijft dat Lid-Staten die voornemens zijn de bepalingen inzake de vrijstelling van monetaire compenserende bedragen toe te passen bij contracten met een looptijd van meer dan drie maanden, de Commissie van dit voornemen op de hoogte dienen te stellen.

De Commissie heeft bij het onderzoek van de voorgenomen vrijstellingen waarvan de Franse regering haar begin 1977 in kennis had gesteld, laten weten dat de contracten die waren afgesloten op een datum toen in Frankrijk het stelsel van monetaire compenserende bedragen gold, niet in aanmerking kwamen voor de regeling van verordening (EEG) nr. 1608/74. Hierbij doelde de Commissie uitdrukkelijk op de vóór mei 1975 afgesloten contracten.

Ik kan U derhalve slechts bevestigen dat het, gezien deze mening onmogelijk is vrijstelling van het monetaire compenserende bedrag te verlenen voor de suikerleveranties aan U in het kader van de door U in maart 1975 afgesloten contracten nrs. S 125 en S 172."

Op verzoeksters brieven aan de Commissie van 23 augustus en 7 september 1977, heeft de directeur-generaal Landbouw in een brief van 7 oktober 1977 geantwoord:

„Ingevolge artikel 4 van verordening (EEG) nr. 1608/74 behoort het recht om een verzoek tot vrijstelling af te wijzen tot de uitsluitende bevoegdheid van de Lid-Staten.

Het staat U dan ook vrij zich rechtstreeks tot de Franse autoriteiten te wenden met een verzoek om opgave van redenen van het genomen besluit.

Vervolgens wil ik U eraan herinneren dat de in Uw brief gestelde vragen reeds twee maal mondeling zijn beantwoord bij bezoeken van de heer Rozan aan de diensten van de Commissie, die op grond van de door de heer Rozan verstrekte inlichtingen de afwijzing van het vrijstellingsverzoek door de Franse autoriteiten gerechtvaardigd achtten.

In antwoord op Uw brief van 9 september 1977 bevestig ik U dat de door het FIRS aangegeven redenen overeenstemmen met de mening van de diensten van de Commissie.

Wat betreft Uw verzoek om inzage in de briefwisseling over dit punt tussen de Commissie en Frankrijk, moet ik U mededelen dat de diensten van de Commissie alleen de criteria vastleggen die door de Lid-Staten worden toegepast. Derhalve lijkt het mij niet juist U inzage te geven in de briefwisseling met Frankrijk."

Verzoekster heeft vervolgens op 31 oktober 1977 het onderhavige beroep ingesteld, waarbij zij concludeerde dat het den Hove behage:

„— nietig te verklaren het krachtens artikel 4, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1608/74 genomen besluit van de Commissie waarbij bepaalde contracten werden uitgesloten van de vrijstelling van het Franse monetaire compenserende bedrag op de enkele grond dat zij vóór mei 1975 zijn gesloten;

— subsidiair, de Commissie te veroordelen tot betaling aan verzoekster van schadevergoeding ad FF 134 736,60 met interessen;

— de Commissie te verwijzen in de kosten."

4. Bij op 5 december 1977 ingediende akte heeft verweerster een verzoek in de zin van artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering ingediend tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep met verwijzing van verzoekster in de kosten.

Verzoekster heeft in haar op 24 januari 1978 ingediende opmerkingen geconcludeerd tot verwerping van de door verweerster opgeworpen niet-ontvankelijkheidsexceptie en tot verwijzing van verweerster in de kosten. Het Hof heeft daarop de Commissie verzocht om overlegging van het telexbericht dat zij op 25 februari 1977 aan de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk had gestuurd met betrekking tot de lijst van „voorgenomen vrijstellingen" die deze op 19 januari 1977 te harer kennis had gebracht. Vervolgens heeft het Hof, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie over te gaan tot de mondelinge behandeling van de opgeworpen exceptie, overeenkomstig artikel 91, paragraaf 3, van het Reglement voor de procesvoering.

II — Middelen en argumenten van partijen

Ter ondersteuning van haar niet-ontvankelijkheidsexceptie brengt de Commissie met name het volgende naar voren:

a) Het beroep tot nietigverklaring

— Het beroep is alleen al niet-ontvankelijk omdat aan het beweerdelijk afwijzend besluit in het onderhavige geval geen enkele formele procedure was vooraf gegaan.

In de praktijk wordt de procedure van artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1608/74 ingeleid na een informele gedachtenwisseling tussen de betrokken Lid-Staat en de Commissie. Die Lid-Staat stelt de Commissie reeds vóór enig formeel verzoek om gebruik te mogen maken van de in de verordening vervatte billijkheidsclausule, in kennis van de in artikel 4, lid 1, bedoelde contracten waarvoor zij voornemens is vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen te verlenen. Het gaat hierbij om een eenvoudige informatieprocedure, waarbij de Commissie gewoon haar mening kan geven over de criteria welke de Lid-Staat bij de toepassing van verordening nr. 1608/74 wil hanteren. Uitsluitend wanneer de Lid-Staat de mening van de Commissie niet deelt, kan eventueel de formele procedure van artikel 4, lid 2, worden ingeleid.

De door de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk op 19 februari 1977 aan de Commissie toegezonden lijst van contracten waarvoor Frankrijk voornemens was een vrijstelling te verlenen — en waarvan sommige waren afgesloten tussen maart 1974 en april 1975 — valt niet te plaatsen in het kader van de formele procedure van artikel 4, lid 2, maar in het kader van bovengenoemde voorafgaande informatie. De Commissie heeft de betrokken Permanente Vertegenwoordiging toen op 25 februari 1977 per telex medegedeeld dat, aangezien ten tijde van de afsluiting der betrokken contracten in Frankrijk monetaire compenserende bedragen van toepassing waren, het haar niet gerechtvaardigd leek om de op deze contracten betrekking hebbende uitvoer vrij te stellen van de per 25 maart 1976 ingevoerde monetaire compenserende bedragen. Bij telexbericht van 15 maart 1977 heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk hierop geantwoord:

„De Franse autoriteiten zijn dezelfde mening toegedaan als de Commissie wat betreft de tussen 19 januari 1974 en 19 mei 1975 afgesloten contracten."

Het FIRS schijnt in haar brief aan verzoekster van 30 september 1977 op deze gedachtenwisseling te zinspelen. De verwijzing in deze brief naar „het onderzoek van de voorgenomen vrijstellingen waarvan de Franse regering haar (de Commissie) begin 1977 in kennis had gesteld" heeft uitsluitend betrekking op deze gedachtenwisseling tussen de Franse regering en de Commnissie, en is geenszins een standpuntbepaling zijdens de Commissie in het kader van de formele procedure van artikel 4, lid 2, der verordening. Zulks temeer omdat de betrokken contracten, bij het FIRS ingeschreven onder nrs. S 125 en S 172, in feite nooit aan de Commissie zijn voorgelegd.

— Bovendien is het onjuist om de brief van 7 oktober 1977 van de directeur-generaal Landbouw aan verzoekster te beschouwen als een appellabel besluit. De brief is een eenvoudig antwoord op een verzoek om inlichtingen en kan als zodanig noch de instelling binden, noch de weergave vormen van een definitieve wilsuiting die rechtsgevolgen teweegbrengt.

b) Het beroep tot schadevergoeding

— Aangezien om de hiervoor vermelde redenen noch aan de Commissie noch aan haar diensten enig besluit kan worden toegeschreven en de afwijzing van het verzoek om vrijstelling alleen is te wijten aan de wil van de Franse administratie, ontbreekt in casu het oorzakelijk verband tussen een onrechtmatig besluit en de te vergoeden schade, welk verband voorwaarde is voor een eventuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap uit hoofde van artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag.

— Ook al zou het Hof een verband willen leggen tussen de weigering van de Franse administratie om voor de onderhavige contracten vrijstelling te verlenen en een „gedraging" van de diensten van de Commissie, dan nog dient de Franse rechter kennis te nemen van een tegen die weigering ingestelde vordering. De weigering moet immers worden gezien als een nationale maatregel in het kader van de tenuitvoerlegging van verordening nr. 1608/74, en de daartegen ingestelde actie heeft betrekking op de rechtmatigheid van de invordering door de Franse administratie van dat gedeelte der monetaire compenserende bedragen dat de op de dag van contractafsluiting geldende bedragen overschrijdt.

— Het beroep tot schadevergoeding is ten slotte niet naar de eis van artikel 38, paragraaf 1, van het Reglement voor de procesvoering genoegzaam met redenen omkleed, daar verzoekster nergens zelfs met een begin van bewijs komt ter zake van de voorwaarden voor het bestaan van een aansprakelijkheid der Commissie op grond van artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag.

Verzoekster betoogt in de eerste plaats dat het bestaan van een aan de Commissie toe te rekenen, voor belanghebbende nadelige handeling niet geheel en al wordt uitgesloten door het feit dat de Commissie geen besluit heeft genomen dat specifiek betrekking heeft op de onderhavige contracten. Zij heeft nooit beweerd dat de Commissie ten aanzien van genoemde contracten een vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen heeft geweigerd. Zij volhardt echter in haar stelling dat de Commissie zich ten aanzien van „bepaalde contracten" tegen een vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen had gekant op de enkele grond dat deze waren afgesloten vóór mei 1975, en dat „vanwege" dit standpunt de Franse administratie verzoeksters verzoek tot vrijstelling had afgewezen.

Het in casu bestreden besluit is vervat in de punten 2 en 3 (eerste zin) van het telexbericht van 25 februari 1977 van de Commissie aan de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk; deze punten luiden:

„2. In de onderstaande vijf gevallen is toepassing van verordening nr. 1608/74 niet gerechtvaardigd:

P 30 AW contract van 23. 7. 1974

P 30 BB contract van 5. 3. 1974

P 42 A contract van 25. 3. 1974

P 45 B contract van 4. 4. 1975

P 58 K contract van 1. 8. 1974.

In al deze gevallen zijn de contracten afgesloten op een datum waarop betrokkenen moesten rekenen op de toepassing van een monetair compenserend bedrag. Op genoemde data waren in Frankrijk immers monetaire compenserende bedragen van toepassing, daar die eerst in mei 1975 werden afgeschaft. Derhalve lijkt het niet gerechtvaardigd om de betrokken exporten vrij te stellen van de sedert 25 maart 1976 geldende monetaire compenserende bedragen.

3. De Franse regering wordt verzocht de sub 2 vermelde gevallen van de lijst te schrappen."

Na deze poging het bestreden besluit te omschrijven onderzoekt verzoekster de ontvankelijkheid van haar beroep tegen dit besluit. Zij brengt met name het volgende onder de aandacht:

a) Het beroep tot nietigverklaring

— De uitleg die de Commissie heeft gegeven van de wijze waarop in de praktijk de procedure van artikel 4, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1608/74 verloopt, en het onderscheid dat zij daarbij maakt tussen informatieprocedure en formele procedure in de zin van die bepaling, toont aan dat de Commissie hier „feitelijk" een procedure heeft ingevoerd die afwijkt van de in de verordening geregelde procedure.

In de eerste plaats volgt uit de tekst en doeleinden van artikel 4, lid 2, dat de aldaar geregelde procedure juist beoogt de Commissie in de gelegenheid te stellen haar eventuele verzet kenbaar te maken tegen toepassing van de billijkheidsclausule op bepaalde contracten door de Lid-Staten. Het valt dan ook niet te begrijpen waarom de betrokken Lid-Staat bovenstaande procedure slechts zou inleiden in gevallen waarin hij het standpunt van de Commissie reeds kent en weet dat dit standpunt negatief is.

In de tweede plaats beschikt de Commissie die — aldus verweerster — bij het onderzoek van de contracten waarvan zij in kennis wordt gesteld in het kader van de informatieprocedure die aan de formele procedure van artikel 4, lid 2, voorafgaat, de gelegenheid heeft bepaalde in artikel 2 omschreven criteria te interpreteren, ten deze over geen enkele interpretatiebevoegdheid. De interpretatie van een communautair besluit valt immers onder de rechterlijke bevoegdheid en bij een authentieke interpretatie dient men dezelfde vorm en dezelfde procedure in acht te nemen als voor het betrokken besluit.

In de derde plaats worden door de invoering van een informatieprocedure vóór de formele procedure van artikel 4, lid 2, der verordening, de rollen en aansprakelijkheden die zijn neergelegd in dat artikel omgedraaid. Bovendien is een dergelijke procedure voor de Commissie een middel of mogelijkheid om zich aan haar verantwoordelijkheid te onttrekken, terwijl het Beheerscomité buiten spel wordt gezet doordat het praktisch nooit wordt geraadpleegd.

— Hoe dan ook, de bij het beroepschrift gevoegde stukken bewijzen niet dat het onderzoek van de gevallen waarin de Commissie haar verzet tegen vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen kenbaar heeft gemaakt, in het kader van een „gewone informatieprocedure" heeft plaatsgevonden. Integendeel, de toezending van de lijst door de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk op 19 januari 1977

moet juist worden gezien als een officiële mededeling van de vrijstellingen die Frankrijk voornemens was te verlenen op grond van verordening nr. 1608/74, zodat hiermee de formele procedure van artikel 4 van de verordening was ingeleid. De Commissie was zich hiervan ook bewust, want toen zij Frankrijk in haar telex van 25 februari 1977 om nadere informatie vroeg over een aantal andere contracten dan die hier in geding zijn, teneinde deze definitief te kunnen beoordelen, verzocht zij de Franse autoriteiten om toezending van die nadere informatie vóór 2 maart 1977, dat wil zeggen vóór de afloop van de in artikel 4, lid 2, van de verordening genoemde termijn van zes weken. Zij had hier zelfs aan toegevoegd dat de Franse autoriteiten bij ontbreken van deze nadere informatie verzocht werden de betreffende dossiers voorlopig onder zich te houden, „om deze aanstonds na oplossing van de opgeworpen kwesties opnieuw aan de Commissie voor te leggen" (punt 3, laatste deel van het telexbericht). Dat de Commissie aldus de termijn van zes weken bedoeld in artikel 4, lid 2, der verordening, wilde openhouden, bewijst nu juist dat de in deze bepaling geregelde procedure in casu toch wel zeker was ingeleid. Daarbij komt nog dat de Commissie ten aanzien van de vóór mei 1975 afgesloten contracten blijkens bovengenoemd telexbericht een vast en onvoorwaardelijk standpunt innam, in tegenstelling tot haar standpunt ten aanzien van de in punt 1 van het telexbericht genoemde gevallen. Het is duidelijk dat men slechts in deze laatste gevallen kan spreken van een „gedachtenwisseling" of „het verstrekken van informatie".

— Het is geheel en al toevallig dat het bestreden besluit slechts bepaalde contracten uitdrukkelijk vermeldt en andere niet, daar de Franse regering de Commissie bij achtereenvolgende mededelingen bericht zond van de voorgenomen vrijstellingen, terwijl de Commissie verplicht is haar eventuele verzet kenbaar te maken binnen de termijn van artikel 4 van de verordening, welke begint te lopen op de dag van kennisgeving.

— Dat in casu het Beheerscomité niet werd geraadpleegd, betekent niet dat het door de Commissie tegen de voorgenomen vrijstellingen aangetekende verzet geen rechtsgevolgen heeft. Een besluit waarbij procedureregels zijn geschonden is onwettig, en zelfs een onwettig besluit moet worden toegepast zolang het niet nietig is verklaard.

— Ten slotte wordt verzoekster door het bestreden besluit rechtstreeks en individueel geraakt in de zin van artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag.

b) Het beroep tot schadevergoeding

— Verzoekster stelt zich op een geheel ander standpunt dan de Commissie schijnt te denken. Op de in het verzoekschrift genoemde gronden vraagt verzoekster enkel vrijstelling en geen gedeeltelijke vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen. Bovendien is hier niet niet de wettigheid van de invordering der monetaire compenserende bedragen door de Franse administratie in geding, maar de wettigheid van het besluit waarbij de Commissie verzet heeft aangetekend tegen een vrijstelling van die bedragen. Het onderhavige geval verschilt derhalve van de gevallen in de gevoegde zaken 12, 18 en 21/77. Aan verweersters argument dat verzoekster haar geschil bij de Franse rechter aanhangig had moeten maken omdat de weigering van de Franse administratie om de betrokken contracten vrij te stellen moet worden gezien als een „nationale maatregel in het kader van de tenuitvoerlegging van verordening nr. 1608/74", ontbreekt dan ook de juridische grondslag.

— Wat betreft het verwijt van de Commissie dat verzoekster haar beroep tot schadevergoeding onvoldoende met redenen heeft omkleed, is het duidelijk dat dit beroep op dezelfde gronden be-

rust als het beroep tot nietigverklaring. Uit het beroepschrift blijkt verzoeksters opvatting dat het in casu gaat om een onwettig besluit of gedrag van de Commissie of van haar diensten, door de Franse administratie te doen besluiten haar de vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen te ontzeggen, in strijd met de geest van verordening nr. 1608/74.

II — Mondelinge behandeling

Overwegende dat ter terechtzitting van 11 april 1978 partijen over de ontvankelijkheid van het beroep zijn gehoord;

dat de advocaat-generaal ter terechtzitting van 26 april 1978 conclusie heeft genomen;

Ten aanzien van het recht

1 Overwegende dat het door verzoekster op 31 oktober 1977 krachtens de artikelen 173, tweede alinea, en 215, tweede alinea, EEG-Verdrag ingestelde beroep primair strekt tot nietigverklaring van het krachtens artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1608/74 genomen besluit van de Commissie waarbij bepaalde contracten werden uitgesloten van de vrijstelling van het Franse monetaire compenserende bedrag op de enkele grond dat zij waren gesloten vóór mei 1975, dat wil zeggen op een datum waarop in Frankrijk monetaire compenserende bedragen voor de suiker golden;

2 dat zij ter ondersteuning hiervan betoogt dat de Franse autoriteiten, gezien het na afloop van genoemde procedure door de Commissie in haar telexbericht van 25 februari 1977 aan die autoriteiten kenbaar gemaakte verzet, haar geen vrijstelling van de op 25 maart 1976 in Frankrijk heringevoerde monetaire compenserende bedragen hebben kunnen verlenen voor de suikerleveranties, te verrichten ingevolge de op 18 en 19 maart 1975 afgesloten contracten;

3 dat het door verzoekster ingestelde beroep subsidiair strekt tot vergoeding van de in casu geleden schade, aangezien de weigering van de Franse autoriteiten om vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen te verlenen volgens haar te wijten was aan het onjuiste gedrag van de Commissie;

4 Overwegende dat verweerster bij op 5 december 1977 krachtens artikel 91 van 's Hofs Reglement voor de procesvoering neergelegde akte een exceptie van niet-ontvankelijkheid van het beroep heeft opgeworpen op grond dat een dergelijke weigering niet te wijten is aan een besluit van de Commissie;

5 dat zij daartoe aanvoert in het onderhavige geval geen enkel besluit te hebben genomen dat de Franse autoriteiten kon binden in hun beslissingsbevoegdheid ten aanzien van de weigering om de door verzoekster gevraagde vrijstelling te verlenen;

6 dat de Commissie zich in haar telexbericht aan de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk van 25 februari 1977 in feite ertoe zou hebben beperkt de door de Franse regering op 20 januari 1977 ter kennis gebrachte contracten, waartoe overigens niet de in geding zijnde contracten behoorden, aan de hand van de in artikel 2 van verordening (EEG) nr. 1608/74 neergelegde criteria te onderzoeken, zonder de in artikel 4 van genoemde verordening bedoelde procedure in te leiden;

7 dat verzoekster daarentegen betoogt dat de procedure van artikel 4 van verordening nr. 1608/74 in het onderhavige geval wel degelijk is ingeleid, daar de Commissie in haar bovengenoemd telexbericht formeel een standpunt had ingenomen met betrekking tot de vrijstellingen die de Franse regering voornemens was te verlenen en waarvan zij overeenkomstig lid 1 van dat artikel in kennis was gesteld;

8 dat dit standpunt van de Commissie, hoewel betrekking hebbend op andere dan de in geding zijnde contracten, niettemin berust op de enkele grond dat het gaat om vóór mei 1975 afgesloten contracten, zodat het zich eveneens uitstrekt tot de in geding zijnde contracten, die in maart 1975 werden afgesloten;

9 dat overigens uit de brief van het Fonds d'Intervention et de Réglementation du marché du sucre (FIRS) aan verzoekster van 30 september 1977 zou blijken dat het door de Commissie ingenomen standpunt in het onderhavige geval beslissend is geweest, aangezien het FIRS er ter rechtvaardiging van zijn weigering uitdrukkelijk naar heeft verwezen;

10 Overwegende dat de ontvankelijkheid van het primaire en van het subsidiaire verzoek afzonderlijk dient te worden onderzocht;

A — Ten aanzien van het primaire verzoek

11 Overwegende dat verordening nr. 1608/74 een stelsel op basis van een billijkheidsclausule heeft ingevoerd waarbij de Lid-Staten worden gemachtigd

aan handelaars bij de uitvoering van vast afgesloten contracten „op billijkheidsgronden" vrijstelling van de na afsluiting van die contracten ingevoerde monetaire compenserende bedragen te verlenen;

12 dat genoemde verordening niet voorziet in een algemene toepassing van die clausule op groepen van contracten naar gelang van bepaalde gemeenschappelijke kenmerken, doch in haar derde overweging uitdrukkelijk zegt dat de toepassing van de billijkheidsclausule wordt verleend of geweigerd na een afzonderlijk onderzoek van elk geval, in het licht van de door betrokkene geleden schade;

13 dat de verordening, zoals ook volgt uit haar vijfde overweging, de toepassing van deze clausule in beginsel aan de Lid-Staten heeft toevertrouwd en hun een beoordelingsvrijheid heeft toegekend, waardoor zij verantwoordelijk blijven voor het besluit om in het concrete geval al dan niet gebruik te maken van een dergelijke clausule;

14 dat een tussenkomst van de Commissie waarbij de beoordelingsbevoegdheid van een Lid-Staat wordt beperkt, in de verordening slechts is voorzien in het geval genoemd in artikel 4, waar het gaat om contracten waarvan de looptijd langer is dan drie maanden of langer dan de geldigheidsduur van het certificaat van uitvoer, indien dit een vaststelling vooraf van de heffing of de restitutie van meer dan drie maanden behelst;

15 dat evenwel uit bovengenoemd artikel, en in het bijzonder uit de woorden „in een bepaald geval" aan het begin van het eerste lid, volgt dat de tussenkomst van de Commnissie slechts plaats kan vinden met betrekking tot afzonderlijke gevallen, waarin de betrokken Lid-Staat voornemens is van de billijkheidsclausule gebruik te maken en deze Staat de Commissie van dat voornemen in kennis stelt „met vermelding van de redenen en de geleverde bewijzen", ten einde haar in staat te stellen alle feitelijke elementen die een vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen kunnen rechtvaardigen, te beoordelen;

16 dat de Commissie eerst na aldus in kennis te zijn gesteld, op grond van artikel 4, lid 2, kan overgaan tot het afzonderlijke onderzoek van het geval waarvoor de Lid-Staat voornemens is vrijstelling te verlenen, en eventueel haar verzet tegen de voorgenomen maatregel kan aantekenen;

17 Overwegende dat vaststaat dat de Franse regering de Commissie niet in kennis heeft gesteld van haar voornemen de onderhavige, bij het FIRS onder de nrs. S 125 en S 172 ingeschreven contracten van de monetaire compenserende bedragen vrij te stellen;

18 dat de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk bij haar kennisgeving van voorgenomen vrijstellingen van 19 januari 1977, bij de Commissie binnengekomen op 20 januari 1977, de in geding zijnde contracten niet heeft vermeld op de lijst van contracten, ook niet bij de contracten betreffende levering van suiker;

19 dat de Commissie in haar telexbericht van 25 februari 1977 betreffende kennisgeving uitsluitend verwijst naar de op die lijst vermelde contracten, waarbij zij enerzijds over een aantal van die contracten nadere informatie vraagt en anderzijds verzet aantekent tegen het verlenen van vrijstelling van monetaire compenserende bedragen voor andere contracten, die de levering van graangewassen betroffen;

20 dat aldus, gezien het ontbreken van een kennisgeving van voorgenomen vrijstellingen als bedoeld in artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1608/74 met betrekking tot de in geding zijnde contracten, en gelet op de strekking van het telexbericht van de Commissie van 25 februari 1977, het is uitgesloten dat met betrekking tot deze contracten een tussenkomst van de Commissie in de zin van voornoemd artikel 4 heeft plaatsgehad;

21 dat derhalve het op artikel 173, tweede alinea, EEG-Verdrag steunende verzoek tot nietigverklaring niet-ontvankelijk moet worden verklaard, aangezien zich in het onderhavige geval geen enkele handeling van de Commissie in de zin van dat artikel voordoet;

B — Ten aanzien van het subsidiaire verzoek

22 Overwegende dat verzoekster evenwel, met name ter ondersteuning van haar op artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag steunende subsidiaire conclusies, betoogt dat, ook al ontbreekt een tussenkomst van de Commissie in de zin van artikel 4 van verordening nr. 1608/74, het standpunt dat de instelling heeft ingenomen in voornoemd telexbericht van 25 februari 1977 niettemin doorslaggevend is geweest bij de weigering die betrokkene werd aangezegd door het FIRS, welke dienst in zijn brief van 30 september 1977 opmerkt „dat het, gezien deze opvatting, onmogelijk is vrijstelling van het mo-

netaire compenserende bedrag te verlenen voor de suikerleveranties ... in het kader van de ... in maart 1975 afgesloten contracten nrs. 125 en 172";

23 Overwegende dat, aangezien de toepassing van artikel 4 van verordening nr. 1608/74 een afzonderlijk onderzoek van elk geval medebrengt, en aangezien de Commissie niet in de gelegenheid is gesteld een dergelijk onderzoek te verrichten met betrekking tot de in geding zijnde contracten, het is uitgesloten dat in casu, wat betreft de vrijstelling van de monetaire compenserende bedragen, sprake is geweest van een haar verwijtbaar gedrag;

24 dat onder die omstandigheden het verband dat het FIRS in zijn bovengenoemde brief legde tussen zijn besluit om het verzoek tot vrijstelling af te wijzen en het telexbericht van de Commissie van 25 februari 1977, slechts kan zijn ingegeven door een eigen beoordeling van de Franse autoriteiten, welke ten aanzien van de in geding zijnde contracten geen verantwoordelijkheid van de Commissie tot gevolg heeft;

25 dat het voornoemde autoriteiten in elk geval vrijstond om de Commissie, zelfs na dat telexbericht, kennis te geven van hun voornemen voor de in de geding zijnde contracten vrijstelling te verlenen, met vermelding van alle bijzonderheden van die contracten, met inbegrip van de afsluiting van termijntransacties voor de koersdekking — hetgeen volgens verzoekster een beslissend element is van de beweerde schade — en de Commissie aldus in staat te stellen zich met volledige kennis van zaken in een met redenen omkleed advies volgens de procedure van artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1608/74 uit te spreken over de mogelijkheid om de betrokken vrijstelling te verlenen;

26 dat anderzijds de door verzoekster aangevoerde brief van 7 oktober 1977 die een hoge ambtenaar van de Commissie tot haar had gericht en waarin stond dat het in casu door het FIRS genomen afwijzend besluit „overeenstemt met" de mening van de diensten van de Commissie, niet uitsluit dat het door het FIRS bij dat besluit ingenomen standpunt uitsluitend was ingegeven door de eigen beoordeling van die nationale autoriteit, temeer daar deze brief erop wijst dat „ingevolge artikel 4 van verordening (EEG) nr. 1608/74 ... het recht om een verzoek tot vrijstelling af te wijzen tot de uitsluitende bevoegdheid van de Lid-Staten ... behoort";

27 dat derhalve, aangezien de weigering van de nationale autoriteiten om voor de in geding zijnde contracten vrijstelling van de monetaire compenserende

bedragen te verlenen, berust op een autonoom besluit van die autoriteiten, in casu niet blijkt van een gedraging der Commissie die voldoet aan de voorwaarden welke in artikel 215, tweede alinea, EEG-Verdrag worden gesteld voor een beroep op het Hof;

28 Overwegende dat op grond van een en ander het onderhavige beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Ten aanzien van de kosten

29 Overwegende dat ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten moet worden verwezen;

30 dat verzoekster in het ongelijk is gesteld;

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende:

1. Verklaart het beroep niet-ontvankelijk;

2. Verwijst verzoekster in de kosten van het geding.

Kutscher Sørensen Bosco Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe Touffait

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op tien mei negentienhonderdachtenzeventig.

De griffier

A. Van Houtte

De president

H. Kutscher